

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS
Fabianinkatu 15
00131 HELSINKI

Lausunto korkeimmalle hallinto-oikeudelle

ASIA

Lausuma asiassa Dnro 2190/03.04.04.04.21/2023

VALITUKSENALAINEN PÄÄTÖS

Helsingin hallinto-oikeus, 3.7.2023, 3974/2023

VALITTAJA

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus),
Ympäristö- ja luonnonvarat-vastuualue

VALITUS

ELY-keskus pyytää valituslupaa ja vaatii, että Helsingin hallinto-oikeuden päätös 3.7.2023 nro 3974/2023 ja Espoon kaupungin kaupunginhallituksen päätös 10.1.2022 § 13 kumotaan ja asia palautetaan uudelleen käsiteltäväksi.

ELY-keskus perustelee vaatimustaan sillä, että Espoon kaupunginhallituksen päätös 10.1.2022 § 13 ei ole vesihuoltolain mukainen, koska toiminta-alueita ei ole rajattu vesihuoltolain tarkoittamalla tavalla.

VASTINE

Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY:n vesihuollon toiminta-alue päivitetään vuosittain kaikkien neljän jäsenkunnan (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) alueelle, jotta toiminta-alue on mahdollisimman ajantasainen. Toiminta-aluerajausten periaatteet ovat samat kaikissa jäsenkunnissa ja toiminta-alueiden päivitys käydään läpi vuosittain HSY:n ja jäsenkuntien yhteistyötapaamisissa.

Vesihuollon toiminta-alue muodostetaan vesihuollon järjestämisvelvollisuuden ja vesihuoltolaitosten vesihuoltoverkostojen sijainnin perusteella. Tarvetta vesihuollolle arvioidaan vesihuoltolain (VHL) 6 § mukaisesti vesihuollon kehittämissuunnitelmassa, joka laaditaan HSY:n jäsenkunnille neljän vuoden välein. Suunnitelmassa tarkistetaan paikkatietopohjaisesti eri alueiden asukasmäärät, YKR-taajamatiedot (yhdyskuntarakenneluokittelussa taajamaksi määritelty alue), arvioidaan terveydelliset ja ympäristönsuojelulliset syyt sekä otetaan huomioon yleis- ja asemakaavoituksessa suunniteltu yhdyskuntakehitys. Lisäksi suunnitelmassa arvioidaan vesihuoltolaitoksen mahdollisuuksia toteuttaa ja huolehtia vesihuollosta taloudellisesti VHL 8 § mukaisesti eri alueille arvioitujen toteutuskustannusten perusteella. Tarkastelujen perusteella määritellään alueet, joille on tarpeen ja mahdollista toteuttaa vesihuolto vesihuoltolaitoksen toimesta.

Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esiin nousseet vesihuollon selvitys- ja laajenemisalueet esitetään karkeana rajauksena, sillä vasta lisäselvitysten, asemakaavoituksen tai vesihuollon rakentamissuunnitelmien valmistuessa tiedetään mitkä kiinteistöt voidaan teknistaloudellisin perustein ottaa mukaan vesihuollon toiminta-alueeseen.

Vesihuoltoverkostoja laajennetaan Espoossa yhdyskuntakehityksen mukaisessa aikataulussa VHL 7 § mukaisesti. Espoossa suurin osa rakentamisesta sijoittuu nykyisille ja uusille asemakaava-alueille, joilla on olemassa oleva tai kaavan toteutuksen yhteydessä rakennettava vesihuolto. Asutusta sijaitsee myös asemakaava-alueen ulkopuolella, mikä näkyy YKR-taajamien määrässä. Asemakaava-alueen ulkopuolella asuinrakentaminen on vähäistä verrattuna asemakaava-alueisiin.

Vesihuollon toiminta-alueeseen kuuluvat kiinteistöt, joilla on tarve vesihuoltolaitoksen huolehtimalle vesihuollolle sekä mahdollisuus liittyä verkostoon. Vesihuollon toiminta-alueeseen kuuluvista kiinteistöistä pääosa sijaitsee alle 20 metrin päässä liittymiskelpoisesta vesijohdosta ja jätevesiviemäristä.

Valituksessaan vesihuollon toiminta-alueen hyväksymispäätöksestä ELY-keskus katsoo, että toteutuneen ja suunnitellun yhdyskuntakehityksen huomioiminen toiminta-aluepäätöksessä edellyttäisi 2022–2023 laajenemisalueiden ja osan vesihuollon kehittämissuunnitelman kehittämis- ja selvitysalueiden sisällyttämistä toiminta-alueisiin jo nyt.

Espoon kaupungin näkökulmasta vesihuollon toiminta-alueen laajentamisen tulisi perustua riittävän tarkkoihin suunnitelmiin ja asemakaava-alueiden ulkopuolella tulisi ottaa huomioon myös asukkaiden näkemykset ja rakennetut kiinteistökohtaiset järjestelmät. Vesihuollon kehittämissuunnitelman laatimisen ja toteuttamisen yhteydessä ja vesihuollon rakentamissuunnittelun käynnistyessä mahdollisille laajenemisalueille on tehty vesihuollon liittymishalukkuuskyselyitä, joiden perusteella on ratkaistu, otetaanko alue tai alueen osa toteutettavaksi vai ei. Näin rakennettava vesihuolto voidaan toteuttaa niille alueille, joilla kiinteistöillä on tarve liittyä vesihuoltoon. Samalla vältetään turhia VHL 11 § mukaisia vapautushakemuksia liittämisvelvollisuudesta ja mahdollisia valituskierteitä päätöksistä.

Kaupungin ympäristövalvonnan näkökulmasta verkostojen laajenemista ennakoiva toiminta-alue raja- ja voimalla voi olla ongelmallinen. VHL 10 § mukaan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. Ennakoivasti hyväksytyillä toiminta-alueella ei kuitenkaan tosiasiallisesti ole mahdollista liittyä verkostoihin.

Vesihuollon toteutus suunnittelusta uusille vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaisille alueille informoidaan alueen kiinteistöjä tyypillisesti 2-4 vuotta ennen verkostojen rakentamista, minkä voi katsoa olevan riittävän ajoissa kiinteistöjen oman suunnittelun ja varautumisen kannalta.

Espoon kaupungin kaavoitusohjelmasta vesihuollon toiminta-alueen alustaviin laajenemisalueisiin on nostettu ne alueet, jotka ovat lähivuosina toteutumassa ja joiden perusteella vesihuoltoa on tarpeen laajentaa uusille alueille. Uusilla asemakaava-alueilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoon ei muodosta ongelmaa, vaikka HSY:n vesihuollon toiminta-alueita ei olisi vielä hyväksytty. Vanhoilla alueilla (YKR-taajamat) toiminta-alueen alustava laajeneminen on

esitetty karkeana rajauksena, mikä täsmentyy toiminta-alueajaukseksi rakentamissuunnitelmien tarkentuessa. Edellä esitetyn perusteella HSY-alueella on määritelty ja hyväksytty toiminta-alue toteutetun verkoston perusteella. Lisäksi toiminta-aluepäätöksessä on esitetty toiminta-alueen alustava laajeneminen lähivuosina aikatauluineen.

Espoon kaupungin kaupunginhallituksen päätöksessä on hyväksytty toiminta-alueen kartta ja toiminta-alueen sanallinen määrittely. Toiminta-alueen sanallisessa määrittelyssä on kerrottu toiminta-alueen rajausperiaatteet ja toiminta-alueeseen kuulumisen tarkastelu epäselvissä tilanteissa. Valituksessa esitetty arvostelu siitä, ettei päätöstä jättää alueita toiminta-alueen ulkopuolelle ole perusteltu, on kohtuuton. Kuten päätöksessä on todettu, toiminta-alueeseen kuulumisen tulkitaan pääsääntöisesti kiinteistökohtaisesti karttatarkasteluna. Mikäli karttatulkinnassa on epäselvyyttä, arvioidaan kyseisen kiinteistön kuulumisen toiminta-alueeseen erikseen sanallisen määrittelyn mukaan. Tulkintatilanteessa sanallinen määrittely toiminta-alueeseen kuuluvista kiinteistöistä on suhteessa karttaan määräävä. Valituksessa esitetty vaatimus edellyttäisi päätöksessä jokaisen toiminta-alueen ulkopuolelle jäävän alueen kiinteistökohtaisen arvioinnin kirjaamista päätökseen kiinteistökohtaisine perusteluineen. Päätöksestä muodostuisi näin toiminta-alueesta päättämisen sijaan runsasta joukkoa kiinteistöjä koskeva kiinteistökohtainen päätös oikeudesta ja velvollisuudesta liittää kiinteistö vesihuoltoverkkoon.

Espoon kaupunki pyytää kunnioittavasti, että korkein hallinto-oikeus hylkää valituksen perusteettomana.

Olli Isotalo, Kaupunkiympäristön toimialajohtaja
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21